МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Полтавський державний медичний університет
Coventry University (Велика Британія)
Universidad de La Rioja (м. Логроньо, Іспанія)
Uniwersytet Rzeszowski (Республіка Польща)
Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" (м. Бухарест, Румунія)
Харківський національний медичний університет
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Буковинський державний медичний університет (м. Чернівці)
Львівський національний університет природокористування
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ЗБІРНИК СТАТЕЙ

VII Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ, ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

24-25 листопада 2022 року

Полтава
2022

Збірник статей
VII Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ, ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Полтава

2022

PROCEEDINGS
of the 7th International Conference
"TOPICAL ISSUES OF LINGUISTICS, PROFESSIONAL LINGUODIDACTICS, PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION"

Poltava, Ukraine

2022

ББК 74.58+81.2
УДК 378.6
ISBN 978-617-7915-81-1

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 24-25 листопада 2022 р.). Полтава : Вид-во "Астрая", 2022. 275 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних і зарубіжних науковців, в яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, психології та педагогіки вищої школи, зокрема, медичної.

Для керівників і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, магістрантів, аспірантів, докторантів, а також усіх, хто цікавиться широким колом теоретичних і практичних питань, пов'язаних зі сферою вищої освіти.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

BBC 74.58+81.2
UDC 378.6
ISBN 978-617-7915-81-1

Topical Issues of Linguistics, Professional Linguodidactics, Psychology and Pedagogy of Higher Education: Proceedings of the 7th International Conference (Poltava, 24-25 November 2022). Poltava : "Astraya", 2022. 275 p.

The Book of Proceedings presents articles by Ukrainian and foreign scientists, with a focus on various problems of modern linguistics, psychology and pedagogy of higher education, in particular, medical education.

The Book is intended for administrative authorities and academic staff of higher education institutions, master students, postgraduate students, postdoctoral students, as well as everyone who is interested in a wide range of theoretical and practical issues related to the field of higher education.

The authors of the publications are responsible for the copyright observance, accuracy of the given factual data, grammatical and stylistic errors.

формі, у зв'язку з чим при підготовці дистанційного курсу необхідно коригувати навчальну діяльність студентів з урахуванням можливостей освітнього середовища.

Основним недоліком дистанційного навчання є труднощі у визначенні самостійності студентів при виконанні завдань і, як наслідок, складності при виставленні об'єктивної оцінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Cantrell SW, O'Leary P, Ward KS. Strategies for success in online learning. Nurs Clin North Am. 2008 Dec;43(4):547-55, vi. doi: 10.1016/j.cnur.2008.06.003.
2. lshami W, Taha MH, Abuzaid M, Saravanan C, Al Kawas S, Abdalla ME. Satisfaction with online learning in the new normal: perspective of students and faculty at medical and health sciences colleges. Med Educ Online. 2021 Dec;26(1):1920090. doi: 10.1080/10872981.2021.1920090.
3. Lubarsky S, Thomas A. Thinking inside the box: Using old tools to solve new problems in virtual learning. Med Educ. 2021 Jan;55(1):108-111. doi: 10.1111/medu.14388.
4. Lymar L, Storozhuk K. Peculiarities of distance medical learning during the covid 2019 lockdown: practical experience of teaching medical english. Wiad Lek. 2021;74(8):1964-1969.
5. Mattheos N, Schittek M, Attström R, Lyon HC. Distance learning in academic health education. Eur J Dent Educ. 2001 May;5(2):67-76. doi: 10.1034/j.1600-0579.2001.005002067.x.
6. Mayadas AF, Bourne J, Bacsich P. Online education today. Science. 2009 Jan 2;323(5910):85-9. doi: 10.1126/science.1168874.

УДК 616-07:[614.253.8+316.6./77+811’221]

Р. І. Ісаков, А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко,
Г. Ю. Васильєва, В. О. Рудь, П. В. Кидонь
Полтавський державний медичний університет, Україна

НЕВЕРБАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ КОМУНІКАЦІЇ ЛІКАРЯ ТА ПАЦІЄНТА В ДІАГНОСТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ

Головною метою клінічної медицини є забезпечення високого рівня діагностики та лікування. Лікар має досконало володіти спостереженням, бесідою, експериментальним дослідженням, але не менш важливим елементом успішної комунікації є психологічний контакт з пацієнтом. Невербальна поведінка лікаря на етапі встановлення контакту не менш важлива, ніж вербальна. Повинні враховуватися такі невербальні елементи комунікації, як погляд, жести та міміка. Допомагає «прочитати» психологічний підтекст взаємин лікаря та пацієнта і розташування по відношенню один до одного. Велике значення для оцінки стану співрозмовника має його поза.

***Ключові слова**: невербальні елементи комунікації, діагностичний процес, погляд, жести, міміка, поза.*

The main goal of clinical medicine is to ensure a high level of diagnosis and treatment. A doctor must be perfectly proficient in observation, conversation, and experimental research, but psychological contact with the patient is an equally important element of successful communication. The non-verbal behavior of the doctor at the stage of establishing contact is no less important than the verbal one. Non-verbal elements of communication such as sight, gestures and facial expressions must be taken into account. The location in relation to each other helps to "read" the psychological subtext of the relationship between the doctor and the patient. Posture has great importance for assessing the interlocutor's state.

***Keywords**: non-verbal elements of communication, diagnostic process, sight, gestures, facial expressions, posture.*

Головною метою клінічної медицини є забезпечення високого рівня діагностики та лікування [1, с. 3]. Лікар має досконало володіти спостереженням, бесідою, експериментальним дослідженням, але не менш важливим елементом успішної комунікації є психологічний контакт з пацієнтом [2, с. 103, 3, с. 3]. Невербальна

поведінка лікаря на етапі встановлення контакту не менш важлива, ніж вербальна [4, с. 73]. Зокрема, відчуття психологічного контакту дає такий важливий елемент невербальної взаємодії, як контакт очима (погляд). На перших же секундах професійного спілкування лікар має подивитися в очі своєму пацієнтові, даючи зрозуміти, що готовий уважно його вислухати. Зазвичай, 2-3 секунди буває досить, щоб відчути психологічний контакт із пацієнтом. Погляд, що триває від 3 до 10 секунд, можна вважати пильним, він викликає у співрозмовника напругу й дискомфорт. Погляд, тривалістю більше 10 секунд виражає або конфронтацію, або сексуальну провокацію. Переконавши поглядом хворого в надійності й міцності психологічного контакту, лікар запитує про причини візиту, враховуючи такі невербальні елементи комунікації, як погляд, жести та міміка.

Погляд. Люди спокійні, з високою самооцінкою, задоволені собою й своєю життєвою ситуацією, при міжособистісній взаємодії дивляться в очі співрозмовникові частіше, ніж невпевнені й емоційно нестійкі.

Жести. Всі жести умовно діляться на дві групи: комунікативні й експресивні. Комунікативні жести мають певний зміст, зрозумілий оточуючим. Вони використовуються разом зі словами або замість них, допомагаючи спілкуванню. До експресивних належать жести, що не мають певного, зрозумілого для всіх змісту. Вони виражають стан людини, дуже індивідуальні, рано формуються в онтогенезі й відносно незмінні протягом всього життя Яскравість, виразність експресивної жестикуляції визначається особливостями темпераменту, актуальним станом, а також рівнем освіти. Активна, надмірно інтенсивна жестикуляція у хворих зустрічається переважно в стані тривоги, а також при маніакальному збудженні. Депресивний стан пов'язаний з домінуванням статичних одноманітних поз, скупих жестів, мімікою скорботи й суму.

Міміка. Це координовані рухи м'язів особи, які відображають емоції, настрій, почуття. Найбільш інформативним відображенням того чи іншого переживання є міміка нижньої частини обличчя, зокрема - лінія рота. При гарному самопочутті й високому життєвому тонусі вона пряма. Опущені долілиць куточки губ – ознака, що характеризує стан суму, депресії, утоми. Надмірна усмішливість із постійно піднятими куточками губ, як правило, означає прагнення здобути схвалення і підтримку оточуючих, і свідчить про невпевненість у собі. Ще одна виразна деталь нижньої частини обличчя – носогубна складка, виразність якої вказує на інтенсивність пережитих емоцій. У верхній частині обличчя звертає на себе увагу лобовий м'яз, на чолі можуть з'явитися горизонтальні, вертикальні й діагональні зморшки. Горизонтальні лінії виражають міміку подиву. Мімічний комплекс емоції подиву в цілому, крім горизонтальних зморшок чола, передбачає підняті брови, широко розкриті очі й напіввідкритий рот («обличчя дебіла»). Вертикальні лінії чола відбивають звичайно такі емоції, як гнів, злість. Мімічний комплекс емоції гніву в цілому містить у собі вертикальні зморшки чола, насуплені брови, прищурені очі з віялом зморшок в куточках, стиснену лінію рота.

Допомагає «прочитати» психологічний підтекст взаємин лікаря та пацієнта і розташування по відношенню один до одного.

1. *Позиція «віч-на-віч»*, навпроти один одного. Ця позиція містить у собі елемент конфронтації, вона властива ситуації загострення відносин при конфліктах. У терапевтичній ситуації цієї позиції варто уникати.

2. *Позиція «поруч», «пліч-о-пліч»* — позиція співробітництва між партнерами, яких зв'язує взаємна довіра при відсутності напруги, ворожості. Ця позиція характеризує партнерське спілкування, пов'язане з досягненням спільних цілей.

3. *Спілкування «через стіл»* — практично завжди несе в собі елементи відносин

в рамках моделі «керівник-підлеглий», з рольовим розподілом і виконанням нормативних заборон і приписів, що регламентують спілкування. Подібні взаємини практично виключають довірливість, тому в кабінеті, де лікар веде прийом, стілець для хворого ставиться не навпроти, через стіл, а збоку від столу.

Велике значення для оцінки стану співрозмовника має його поза. Пози бувають симетричні й асиметричні. Симетрична поза - елемент формального спілкування, вона припускає офіційну, регламентовану взаємодію, нівелюючи індивідуальні розходження, так само, як це робить уніформа. Їй надають перевагу люди замкнені, стримані, з високим самоконтролем, недовірливістю, підозрілістю. Поза асиметрична, навпаки, свідчить про індивідуальні особливості, які не приховуються, відкритість до спілкування, готовність до співробітництва.

Пози бувають також закритими й відкритими. Закрита поза вказує на небажання спілкуватися, уникання контактів. Закрита поза не спонукає до спілкування. До її відмінних рис належать схрещені на грудях руки («поза Наполеона»); схрещені ноги (нога на ногу); кисті рук у кишенях або заховані за спину; корпус тіла й голова, розвернуті убік від партнера; погляд, спрямований не в очі співрозмовникові. Відкрита поза характеризується протилежними ознаками: корпус тіла й голова повернені убік співрозмовника, прямий погляд. Відкрита поза свідчить про готовність до контактів, до міжособистісної взаємодії.

Лікареві в ситуації його професійного спілкування із пацієнтом бажано використовувати невимушені асиметричні, відкриті пози. Особливо важливим це буває на самому початку спілкування, при встановленні психологічного контакту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скрипніков А. М., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І. Діагностичний процес у психіатрії. Полтава: АСМІ, 2012. 128 с.

2. Гринь В. Г., Рябушко М. М., Гринь К. В. Дієвість системи адміністрування на факультеті у формуванні особистості майбутнього лікаря. *Український стоматологічний альманах.* 2021. № 1. С. 103–107.

3. Ждан В. М., Дворник В. М., Аветіков Д. С., Старченко І. І., Бєляєва О. М. Вища медична освіта й охорона здоров'я: виклики сьогодення. *Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти*: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 25 березня 2021 р.). Полтава, 2021. С. 3–5.

4. Скрипніков А. М., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І., Кидонь П. В. Лікар і пацієнт у діагностичному процесі (психологічні аспекти). *Практикуючий лікар.* 2021. № 1. С. 73–77.

УДК: 378.143 ~ 371.3: 811.111

О.Я. Іщенко

Львівський національний університет природокористування, Україна

HOW TO MAKE ON-LINE LEARNING OF THE ENGLISH LANGUAGE EFFICIENT

У статті описано основні помилки, які може допустити вчитель на дистанційному навчанні та поради, як їх уникнути. Основні з них - це відсутність менеджменту при проведенні заняття, недосконале знання функцій програми, яку використовує вчитель, деякі технічні аспекти. Для подолання цих недоліків наводяться приклади, як цього можна уникнути. Автор також подає перелік корисних он-лайн ресурсів та інструментів, які допоможуть кожному викладачеві зробити своє заняття цікавим та ефективним для студентів.

***Ключові слова**: дистанційне навчання, інструменти, комунікація, взаємодія, засоби.*

The article describes the main mistakes that teacher can make during on-line classes and tips on how to avoid them. The main ones are the lack of management during the lesson, imperfect knowledge of the functions of the program used by the teacher, some technical

змішаному навчанні. Модель «Перевернутого класу» ……
Дерев'янко Т.В., Звягольська І.М., Полянська В.П., Федорченко В.І. Інтерактивні методи навчання мікробіології у процесі підготовки бакалаврів сестринської справи …… 58
Дерев'янченко Н.В. Інструменти формувального оцінювання під час підготовки майбутніх лікарів…… 60
Драбовський В.С., Аветіков Д.С., Драбовська І.А., Малик С.В., Гринь В.Г., Челішвілі А.Л. Цифрові інструменти Google в організації освітнього процесу в медичних закладах освіти …… 63
Ефендієва С.М., Гончарова Є.Є., Сліпченко Л.Б. Використання інтерактивних технологій під час дистанційного навчання …… 66
Ефендієва С.М., Климач Т.М. Створення безпечного освітього середовища у вищих медичних навчальних закладах …… 68
Жук Л.А., Цвіренко С.М., Фастовець М.М., Гасюк Н.І., Калюжка О.О. Цифровізація медичної освіти в умовах воєнного стану …… 69
Западинська І.Г. Доцільність підготовки кваліфікованих перекладачів в Україні в епоху євроінтеграції …… 72
Znamenska I.V., Solohor I.M., Kostenko V.G. Word-formative potential of verbal stems in English medical terminology …… 75
Znamenska I.V. Cognitive-onomasiological peculiarities of English medical term formation …… 77
Іваницька Т.А., Кузьменко Н.В., Петров Є.Є., Бурмак Ю.Г., Іваницький І.В. Порівняльний аналіз складових розвитку soft skills серед вітчизняних та іноземних здобувачів вищої медичної освіти: акцент на медіаграмотності…… 79
Іващенко Д.М., Іващенко С.П., Іващенко О.Д. Роль дослідницької діяльності при формуванні професійних компетентностей у студентів медичних вищих навчальних закладів …… 83
Іващенко С.П., Іващенко Д.М., Іващенко О.Д. Методи проблемно-орієнтованого підходу організації дистанційного навчання в закладах вищої медичної освіти …… 87
Ісаков Р.І., Скрипніков А.М., Герасименко Л.О., Васильєва Г.Ю., Рудь В.О., Кидонь П.В. Невербальні елементи комунікації лікаря та пацієнта в діагностичному процесі …… 92
Іщенко О.Я. How to make on-line learning of the English language efficient …… 94
Каруник К.Д. Терміни-англізми на сторінках медичних журналів …… 97
Каськова Л.Ф., Павленкова О.С., Амосова Л.І., Солошенко Ю.І. Сучасні професійні компетентності педагога вищої школи …… 101
Каськова Л.Ф., Ващенко І.Ю., Янко Н.В., Новікова С.Ч., Моргун Н.А. Організація самостійної роботи студентів-стоматологів міжнародного факультету під час змішаної форми навчання …… 103
Кірик Т.В., Корсак К.В. Чим керуватися лікарям та освітянам в епоху виробничих і гуманітарних мегаоореволюцій-XXI? …… 107
Козуб Г.М. Становлення української медичної термінології та шляхи засвоєння термінів у медичному дискурсі …… 110
Кононов Б.С., Білаш С.М., Кононова Д.О., Донченко С.В., Олійніченко Я.О. Етапи професійного розвитку майбутніх лікарів у процесі фахової підготовки... 113
Коптев М.М., Білаш С.М., Проніна О.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О., Донченко С.В., Кобеняк М.М. Міжкафедральні проєкти як складова освітнього процесу медичного вишу …… 116